

ارزیابی و بهسازی کتاب آموزش زبان فارسی در چین

نویسنده:

دکتر امید مجد

دانشیار دانشگاه تهران

■ مترجم بخش چینی به فارسی:

لوتینگ جیانو دانش آموخته دانشگاه تهران

ارزیابی و بهسازی کتاب آموزش زبان فارسی در چین

مؤلف: محمد امید، ۱۳۵۰ -	موضوع: ارزیابی و بهسازی کتاب آموزش زبان فارسی در چین/ مؤلف امید محمد؛ مترجم چینی به فارسی لوتینگ جیانو.
موضوع: تهران: بزراندیشان، ۱۴۰۰.	موضوع: تهران: بزراندیشان، ۱۴۰۰.
موضوع: ۳۰۱ ص.؛ مصور.	موضوع: ۳۰۱ ص.؛ مصور.
شابک: 978-622-6278-78-2	شابک: 978-622-6278-78-2
موضوع: فیبا	موضوع: وضعیت فهرست نویسی
موضوع: کتاب حاضر شرح و نقد و تحلیل کتاب "کتاب آموزش زبان فارسی" اثر لی شیمان است.	موضوع: یادداشت
موضوع: فارسی -- کتاب‌های درسی برای خارجیان -- چینی	موضوع: موضوع
موضوع: Persian language -- Textbooks for foreign speakers -- Chinese	موضوع: موضوع
موضوع: فارسی -- کتاب‌های درسی برای خارجیان -- ارزشیابی	موضوع: موضوع
موضوع: Persian language -- Textbooks for foreign speakers -- Evaluation	موضوع: موضوع
موضوع: فارسی -- راهنمای آموزشی -- چینی/زبان	موضوع: موضوع
موضوع: Persian language -- Study and teaching -- Chinese speakers	موضوع: موضوع
موضوع: کتاب‌های درسی -- چین -- ارزشیابی	موضوع: موضوع
موضوع: Textbooks -- China -- Evaluation	موضوع: موضوع
موضوع: جیانو، لوتینگ، ۱۹۸۹-م، مترجم	موضوع: شناسه افزوده
موضوع: Luting, Jiao, 1989	موضوع: شناسه افزوده
موضوع: شیانگ، لی	موضوع: شناسه افزوده
موضوع: Xiang, Li	موضوع: شناسه افزوده
موضوع: PIR۲۸۴۹	موضوع: رده بند کنگره
موضوع: ۴۵۸/۳۰۹۵	موضوع: رده بند دیویی
موضوع: ۵۹۲۸۳۶	موضوع: شماره کتابشناسی ملی

ارزیابی و بهسازی کتاب آموزش زبان فارسی در چین

مؤلف: دکتر امید مجد دانشیار دانشگاه تهران

مترجم چینی به فارسی: لوتینگ جیانو دانش آموخته دانشگاه تهران

صفحه آرا: نوشین لطیفی

طراح جلد: مژگان زندی فر

ناشر: برتراندیشان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۷۸-۷۸-۲

سال نشر: ۱۴۰۰

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

تهران-میدان انقلاب-کارگر جنوبی-شهدای ژاندارمری- پلاک ۱۱۷ طبقه دوم

تلفن: ۰۹۳۶۲۰۵۹۶۰۰-۰۶۴۰۷۴۰۱

فشرده کتاب در یک نگاه:

کتاب آموزش زبان فارسی نوشته لی شیان تألیف سال ۱۹۹۱ میلادی نشر دانشگاه پکن، بهترین کتاب آموزش زبان فارسی در کشور چین است که تا به امروز قریب سی سال است در آن کشور تدریس می‌شود.

این کتاب شامل ۳۶ درس است که هر درس سه بخش دارد: بخش اول آواشناسی، بخش دوم دستور زبان و بخش سوم مکالمه.

ما در این کتاب برای جلوگیری از درهم شدگی متن و دادن نظم بیشتر، هر بخش را کاملاً جداگانه بررسی کرده‌ایم. بدینگونه که تمام مطالب دستور در بخش اول کتاب، تمام مطالب آواشناسی در بخش دوم و تمام مطالب مکالمه در بخش سوم نوشته شده‌اند. شیوه کار بدین ترتیب است که ابتدا مطالب آموزشی از کتاب لی شیان عیناً نوشته شده و سپس توسط ما شرح و نقد و تحلیل گردیده است. بنابراین، تمام آنچه ذیل عنوان شرح و نقد و تحلیل نوشته شده است، حاصل پژوهش ما و دستاورد این تحقیق است. در انتها نیز ضمیمه‌ای بعنوان پیشنهاد ما برای آموزش دستور و آواشناسی آمده است، یعنی اگر این مطالب برای نوآموزان چینی آموزش داده شود بهتر از آن چیزی است که هم اکنون در کتاب لی شیان آمده است.

فهرست

مقدمه	۱۱
۱. پیشینه زبان فارسی در سرزمین چین	۱۲
ب. کتابهای آموزش زبان فارسی به زبانهای اروپایی	۱۷
۱۱. معرفی کتابهای آموزش زبان فارسی به چینی	۱۸
۱۱۱. کتاب لی شیان برای زبان فارسی	۲۲
بخش اول: دستور زبان	۲۵
دستور زبان ۱: تقسیمبندی کلمه فارسی	۲۷
دستور زبان ۵: معرفی فعل در زبان فارسی	۲۸
دستور زبان ۶: ضمیر اشاره	۳۱
دستور زبان ۷: جملات سوالی معمولی	۳۳
دستور زبان ۸: جملات پرسشی خاص	۳۳
دستور زبان ۹: ضمائر شخصی و مالکیت آنان	۳۵
دستور زبان ۱۰: اسامی	۳۸
دستور زبان ۱۱: روش خواندن و نوشتن ساعت	۴۰
دستور زبان ۱۲: جمله سوالی	۴۲
دستور زبان ۱۳: معنی دوم فعل بودن - وجود داشتن	۴۵
دستور زبان ۱۴: ضمائر شخصی ملکی و شکل حبیده نوشتن	۴۷
دستور زبان ۱۵: صرف فعل ربطی "هستن"	۴۹

دستور زبان ۱۶: صرف فعل "هستن" بصورت ساده‌شده یا مخفف	۵۱
دستور زبان ۱۷: فعل داشتن	۵۷
دستور زبان ۱۹: مضارع اخباری (بخش دوم)	۶۲
دستور زبان ۲۰: صفت تفضیلی در زبان فارسی	۶۳
دستور زبان ۲۱: زمان ماضی مطلق	۶۴
دستور زبان ۲۲: صفت عالی	۶۶
دستور زبان ۲۳: مصدرها در زبان فارسی	۶۸
دستور زبان ۲۴: جملات امری - خواهشی	۶۹
دستور فارسی ۲۵: "زمان حال استمراری" یا "مضارع استمراری"	۷۱
دستور فارسی ۲۶: مضارع التزامی (یک)	۷۲
دستور زبان ۲۷: مضارع التزامی (دو)	۷۲
دستور زبان ۲۸: زمان گذشته استمراری (ماضی استمراری)	۷۳
دستور زبان ۲۹: ماضی استمراری	۷۴
بخش دوم: آواشناسی	۷۷
درس اول: حروف زبان فارسی	۷۹
درس دوم: ویژگی تلفظ مصوت	۸۲
درس سوم: صامت و تلفظ صامت	۸۳
درس چهارم: نوشتار و واج	۸۵
درس پنجم: تلفظ اصوات	۸۵
درس ششم: تلفظ واج و مصوت	۹۰
درس هفتم: نحوه صامت‌ها و مصوت‌ها	۹۶
درس هشتم: نحوه تلفظ صامت‌ها و مصوت‌ها	۱۰۱
درس نهم: نحوه تلفظ صامت‌ها و مصوت‌ها	۱۰۵
درس دهم: تلفظ صدا	۱۰۷

۱۰۹.....	درس یازدهم: تلفظ صدا.....
۱۰۹.....	درس دوازدهم: تلفظ صدا.....
۱۱۳	بخش سوم: متن و گفتگو
۱۱۵.....	درس پنجم: سلام.....
۱۱۶.....	درس ششم: بفرمایید.....
۱۱۷.....	درس هفتم: نوش جان.....
۱۱۹.....	درس هشتم: حال شما چطور است؟.....
۱۲۲.....	درس نهم: این دوست من است.....
۱۲۵.....	درس دهم: روزهای هفته.....
۱۲۷.....	درس یازدهم: در کتابخانه.....
۱۲۹.....	درس دوازدهم: تاریخ.....
۱۳۱.....	درس سیزدهم: در موزه.....
۱۳۳.....	درس چهاردهم: در سینما.....
۱۳۵.....	درس پانزدهم: درس فارسی.....
۱۳۷.....	درس شانزدهم: دیدار.....
۱۴۰.....	درس هفدهم: آشنایی.....
۱۴۲.....	درس هجدهم: در باغ دانشگاه.....
۱۴۶.....	درس نوزدهم: جبران کردن کم‌خوابی.....
۱۴۷.....	درس بیستم: زندگی روزانه.....
۱۵۰.....	درس بیست و یکم: المپیک.....
۱۵۳.....	درس بیست و دوم: شهرهای کشور چین.....
۱۵۶.....	درس بیست و سوم: خانم گرفتار.....
۱۵۹.....	درس بیست و چهارم: کلاس درس.....
۱۶۲.....	درس بیست و پنجم: سال نو مبارک.....

مقدمه

با گسترش روزافزون ارتباط میان کشورهای مختلف لزوم تدوین یا تصحیح کتابها برای آموزش هرچه بهتر این زبانها به گویشوران یکدیگر بیش از پیش احساس می‌شود. از آنجا که کیفیت یادگیری، صحت و سرعت آن از موضوعات بسیار مهم در یادگیری هر زبان خارجی هستند و بنابر آنکه ممکن است خاستگاه زبانی گویشورانی که میخواهند زبان دیگری را بیاموزند از هم متفاوت باشد، موضوع بررسی دوباره کتابهای آموزشی بیش از پیش احساس می‌شود. همچنین، بازتاب دستاوردهای جدید در آموزش زبانهای خارجی از دیگر مواردی است که همواره مرا برای بررسی آثار کلاسیک و انتقادی نگریستن به آنها در کنار بهنویسی یا افزودن و کاستن بخشهای آورده شده در آنها باز می‌گذارد.

در این میان گسترش پیوندهای همه جانبه دو کشور بزرگ ایران و چین که سابقه طولانی تاریخی دارند و امروزه نیز در عرصه‌های گوناگون سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و برهم اثرگذارند، لزوم پیگیری هرچه بیشتر در مورد مواد آموزشی برای یادگیری این زبانها را ایجاب میکند. با توجه به استقبال گسترده از کتاب نوشته شده توسط لی‌شیان، میکوشیم تا با دیدی انتقادی، به بررسی و سنجش این اثر با دیگر نوشته‌های ایرانی برای آموزش زبان فارسی پرداخته شود و برای ارائه طرحی بهتر برای آموزش زبان فارسی بر پایه این کتاب اقدام شود. بدون شک این بررسی همه جانبه دربردارنده دستاوردهای تازه در آموزش زبان فارسی به فارسی‌آموزان چینی خواهد بود و به کیفیت یادگیری، صحت و سرعت یادگیری زبان فارسی با توجه به نیازهایی که در این رویکرد آموزشی احساس می‌شود، در قالب نقد، بررسی و بهنویسی کتاب مذکور انجام خواهد شد.

روشی که نویسنده در این اثر برای کار خود برگزیده است در واقع بررسی و تشریح کتاب مذکور و سنجش آن با مفاهیم و مضامین رایج برای آموزش زبان فارسی در ایران است. نویسنده به بسیاری از کتابهای مورد نیاز در زمینه تحلیل، نقد و بهنویسی این کتاب

دسترسی داشته و با سنجش این کتاب‌ها به پژوهش پرداخته است. بیشتر داده‌های مورد نظر برای این کار به زبان‌های چینی، فارسی و انگلیسی هستند و برای هرچه بهتر انجام شدن پژوهش یا تهیه شده و یا از کتابخانه‌های در دسترس به امانت گرفته شده‌اند.

آموزش زبان فارسی همانند بسیاری از زبان‌های دیگر پیشینه‌ای دارد و در کشورها و فرهنگ‌های دیگر به شیوه‌های مختلفی، برای اهداف متفاوتی به یادگیری این زبان به زبان‌آموزان پرداخته‌اند. راهیابی زبان فارسی به کشورهای دیگر تاریخ ویژه خود را دارد و از این میان در کشور چین که از دیرباز با ایران روابط گسترده فرهنگی داشته، با اهداف متفاوت سیاسی، دینی و فرهنگی به آموزش زبان و خط فارسی روی آورده‌اند؛ از این رو در آغاز به پیشینه کاربرد زبان فارسی در سرزمین چین اشاره‌ای کوتاه خواهیم داشت:

۱. پیشینه زبان فارسی در سرزمین چین:

در نوشته‌های چینی امروزی به زبان فارسی «波斯语» (bōsī yǔ) گفته می‌شود. عنوانی که سال‌هاست برای این زبان در میان مردم چینی زبان بکار می‌رود، اما همیشه زبان فارسی در میان مردم چین با این عنوان شناخته نمی‌شده است. بلکه با نگاهی به گذشته می‌توان دریافت که عنوان کتاب‌هایی که در مورد ایرانیان و ایران‌شناسان نوشته شده است، دارای عنوان کلی «回回馆» (huíhuí guǎn) به معنی "بیت هوئی هوئی" است که به جایگاه جغرافیایی ایرانیان نسبت به مردم چین یعنی در غرب ایشان اشاره دارد. برای نمونه می‌توان به یکی از نخستین واژه‌نامه‌های تخصصی در مورد پزشکی دربردارنده نام گیاهان و مواد دارویی اشاره کرد، که در واقع واژه‌نامه‌ای به زبان فارسی و عربی با برابر چینی آن در پایان کتاب «回回药方» (huíhuí yàofāng) به معنی "نسخه غربی" دربردارنده نسخه‌های تجویزی پزشکان ایرانی و روش‌های درمانی آنهاست و یا در کتاب دیگری از روزگار دودمان "مینگ" (míng cháo 明朝، ۱۳۶۸ تا ۱۶۴۴م.) با عنوان «华夷译语» (huá yí yì yǔ) که یک دسته واژه‌نامه برای زبان‌های همسایه با چین است و در آن بخشی نیز با عنوان «回回馆译语» (huíhuí guǎn yì yǔ) به برابر چینی واژه‌های فارسی و یا عربی موجود در فارسی پرداخته است.^۱

۱. این واژه‌نامه دست‌کم ۱۷ بخش دارد که عبارت‌اند از: ۱. کره‌ای (cháo xiàn guǎn/ 朝鲜馆)، ۲. ژاپنی (rì běn guǎn/ 日本馆)، ۳. ریوکیویی (liú qiú guǎn/ 琉球馆)، ۴. ویتنامی (ān nán guǎn/ 安南馆)، ۵. خمری (zhēn là guǎn/ 真腊馆)، ۶. تائی (guàn xiān luó/ 暹罗馆)، ۷. ژان‌چنگی (zhàn chéng guǎn/ 占城馆)، ۸. جاوه‌ای (hǎi kǎ jiā guǎn/ 海刺加馆)، ۹. سوماترای (sū mén dá lǎ guǎn/ 苏门答喇馆)، ۱۰. مالایی (zhǎo wā guǎn/ 爪哇馆).